

PFAS

In andere woorden

door
de ogen
van
inwoners

Voorwoord

PFAS is overal: in de lucht, het water, de bodem en in ons lichaam. In heel Nederland worden we ermee geconfronteerd. In Dordrecht zijn inwoners zich daar extra van bewust. De fabriek waar PFAS wordt geproduceerd, ligt in de directe omgeving van woonwijken. Uit een recente peiling blijkt dat meer dan 70% van de inwoners zich in meer of mindere mate zorgen maakt over de gevolgen van PFAS voor hun gezondheid.

De GGD Zuid-Holland Zuid wil beter begrijpen welke rol PFAS speelt in de leefomgeving van inwoners. Hoe ervaren inwoners de aanwezigheid van PFAS in hun dagelijks leven? Hoe gaan zij om met een stof die vaak onzichtbaar is, maar wel aanwezig? En welke gevoelens, vragen en zorgen roept dit op?

Deze publicatie brengt de impact van PFAS op het dagelijks leven van inwoners van Dordrecht en omgeving in beeld. Uitspraken van inwoners worden afgewisseld met werk van lokale kunstenaars. Samen vormen zij een verzameling van indrukken, gevoelens en observaties die laten zien hoe een onzichtbare stof doorwerkt in het dagelijks leven van mensen.

Eerder verscheen een publicatie waarin experts aan het woord kwamen. In deze uitgave staan de ervaringen en verhalen van inwoners centraal.

Ik **durf** geen
moestuin
te beginnen.

Ik **houd** mij aan de
regels voor het afvoeren
van grond, maar mijn
buurman niet.

Puin uit de pijp,
probleemloos vervuilen
past perfect in het plaatje van een plaag

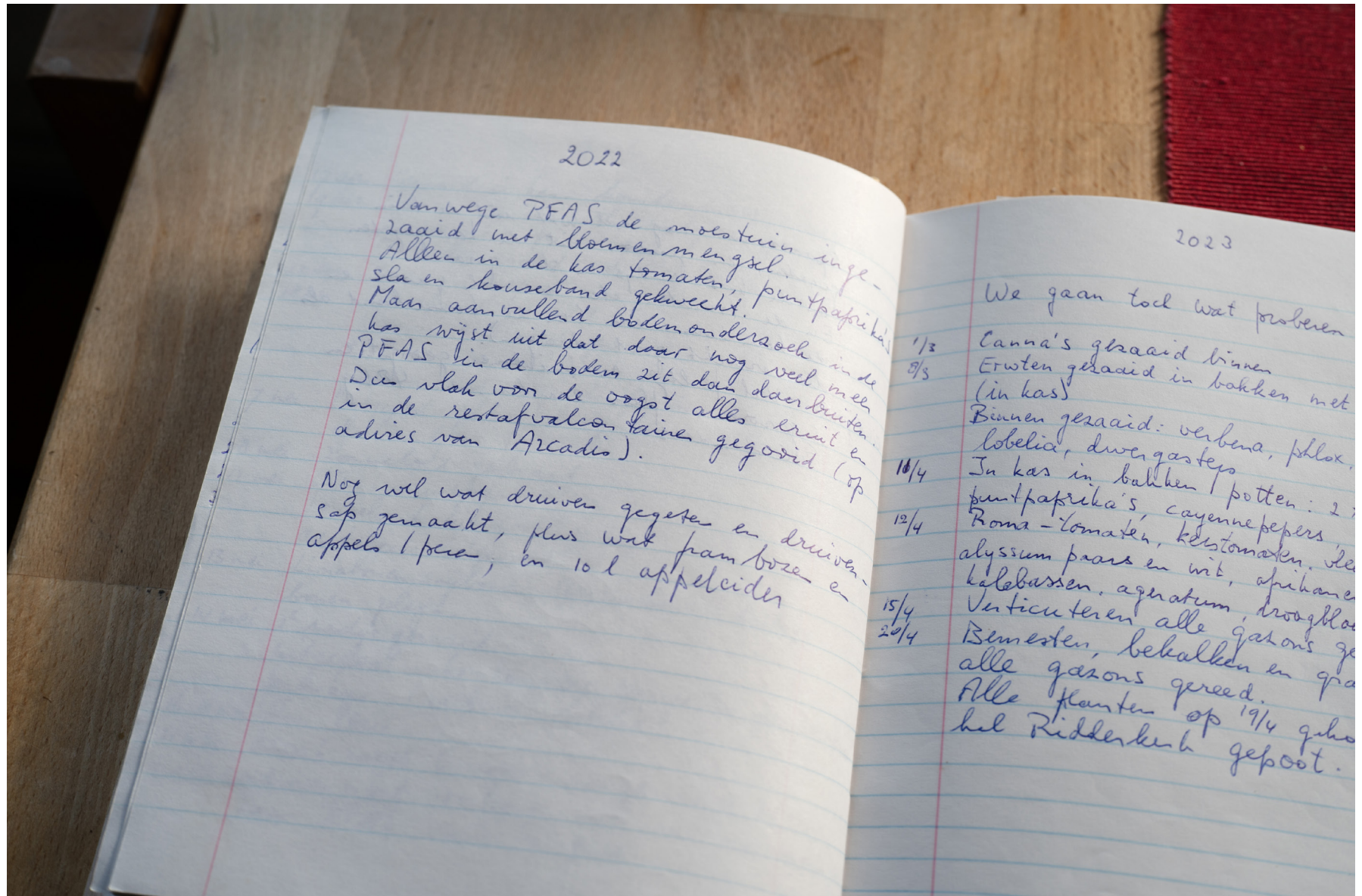
fabels verhult als feiten
aandachtig toekijken
hoe je levens schaadt

de grootste fantast
toen jij op de eerste plaats en
mens en milieu
pas weer achteraf

schuilen lijkt steeds te kunnen in stilte
maar een ieder weet toch
dat alleen schuld doet schikken

Ik **geloof** dat het
in Gods handen ligt of
ik ziek word of niet.

Ik **wil** PFAS niet overal
de schuld van geven,
ook al ben ik ziek.

Ik **ken** veel mensen
die aan kanker zijn
overleden en denk dat
PFAS de oorzaak is.

Ik lees het nieuws niet
meer over PFAS.

Ik heb de anti-aanbak
pannen de deur uit
gedaan.

PFAS in het water
PFAS in mijn bloed
Al dat microplastic
Voelt niet zo goed

PFOA
GenX
De Merwelanden
Zijn giftig

PFAS in het water
PFAS in mijn bloed
Voelt niet zo goed

Ik **geef**
mijn kind
bronwater
mee naar
de BSO.

Ik **moet** mij aanpassen
en Chemours kan
gewoon doorgaan.

Nawoord

In deze publicatie valt op dat PFAS zich zowel in taal als in beeld vaak aan het zicht onttrekt. Veel bijdragen bewegen zich rond woorden als ik geloof, ik ken, ik wil en ik moet. Woorden die verwijzen naar overtuigingen, kennis, verwachtingen en zorgen. Ze gaan niet over wat direct zichtbaar is, maar over wat het betekent voor mensen.

Ook in beeld is PFAS vaak afwezig. Slechts af en toe verschijnt het aan de oppervlakte, bijvoorbeeld in protest en actie, zoals bij het emmertjesprotest. Wat zichtbaar wordt, zijn niet de stoffen zelf, maar de reacties die het oproept bij mensen.

Misschien zegt dat iets wezenlijks. Niet alles wat invloed heeft, laat zich zien. PFAS beweegt zich niet alleen door water, bodem en lucht, maar ook door gesprekken, zorgen en verwachtingen. Juist die onzichtbaarheid vraagt om woorden, beelden en verhalen die helpen zichtbaar te maken wat mensen ervaren.

Deze publicatie brengt die ervaringen samen en maakt zichtbaar hoe PFAS doorwerkt in het dagelijks leven van inwoners.

Colofon

Uitgave

GGD Zuid-Holland Zuid
Dordrecht, oktober 2026

Eindredactie

Communicatie,
GGD Zuid-Holland Zuid

Fotografie

Sarah van Wingerden

Vormgeving en opmaak

DTP Zaken, www.dtpzaken.nl

Copyright

© 2026 GGD Zuid-Holland Zuid

GGD Zuid-Holland Zuid

Karel Lotsyweg 40
3318 AL Dordrecht
078 770 8500

info@dgjzhz.nl | www.ggdzhz.nl

PFAS

In andere woorden

door
de ogen
van
inwoners